

© Copyright 2018 Rino Feys
Omslagontwerp Studio Amai

RINO FEYS

KRUIMELS

Op zoek naar een toekomst

KRUIMELS: VERHALEN UIT DE KRINGLOOPWINKEL

Ik schrijf al heel lang verhalen. Over mijn jeugd, over de tijd dat ik bouwvakker was of arbeider in een fabriek. Over de jaren dat ik een eetcafé en later een boekhandel uitbaatte. Ondertussen werk ik een jaar of vijf in een kringloopwinkel: een goudmijn voor een schrijver.

Eerst wist ik niet goed waar te beginnen. Er valt zoveel te vertellen. Neem nu de merkwaardige samenstelling van onze ploeg medewerkers. Soms zijn het kluizenaars, door de maatschappij opzij gezet. Soms komen ze van de andere kant van de wereld, waar ze gruwelijke dingen hebben meegemaakt, om hier kassierster of magazijnier te worden. Ze maken zich zorgen over hun familie daar, hun toekomst hier, over het reclameblaadje dat ze in de bus krijgen en waar ze niets van begrijpen. Altijd weer doet het deugd om vast te stellen hoe ze er uiteindelijk toch in slagen zich aan te passen aan onze wereld, samen te werken en vooruit te komen.

Of kijk naar onze klanten: de fabrieksdirecteur die op zoek is naar een aparte das; de hoogbejaarde buur, die driemaal daags binnenloopt en onze winkel beter kent dan wijzelf; het gezinnetje pas aangekomen nieuwkomers dat met verbaasde ogen door de winkel loopt, in verwondering over het

vreemde allegaartje dat hier te koop aangeboden wordt.

En ten slotte zijn er de producten zelf. De merkwaardigste spullen kan je bij ons vinden: modern, rustiek, vintage, nieuw, antiek, enzovoort.

Ik begon te schrijven over de dagelijkse gang van zaken, de telefoontjes van klanten, de misverstanden tijdens de werkverdeling. Over de vele soorten mensen waarmee je hier te maken krijgt: arrogante en bescheiden mensen, arme en rijke mensen. Over de hilarische momenten waar taalverwarring soms voor zorgt. De onthutsende, ontroerende verhalen die de medewerkers me vertellen.

Welkom achter de schermen van de
kringloopwinkel!

SPECIAAL

‘Ik heb een afspraak met Evelien’, zeg ik. De vrouw achter de kassa draagt een hoofddoek. Het lijkt bijna alsof haar donkere ogen in dat knappe gezicht hierdoor geaccentueerd worden. Er staat een oud telefoontoestel op de winkeltoog, dat nog blijkt te werken; ze houdt de hoorn bij haar linkeroor terwijl ze met haar rechterhand het nummer draait. Ondertussen roept ze in een me totaal vreemde taal iets naar een roodharige vrouw, die een heel stuk verderop met kledij in de weer is. Ogenblikkelijk komt er een reactie – voor mij al even onbegrijpelijk – en dan is het weer stil.

Morgen wordt het mijn eerste dag in de kringloopwinkel maar vandaag kom ik al eens langs om me aan mijn nieuwe collega's voor te stellen en mijn uurrooster te bespreken. Het is kort na de middag en ik kijk met een mengeling van nieuwsgierigheid en opwinding rond in wat mijn toekomstige werkplaats wordt. Er staan grote rekken vol prullaria achter me. De legplanken langs de wand zijn gevuld met kitscherige vazen en een hele reeks Christusbeelden. Eronder oude kaders, die elkaar broederlijk ondersteunen. Iemand bladert in de bak met kleine kaders, die ernaast staat.

Aan de overkant rekken met glazen en borden. Kookpotten. Verderop zie ik boeken staan en daarachter meubelen. Het is stil, er zijn bijna geen klanten in de winkel. Later zal ik ontdekken dat dit niet zo uitzonderlijk is op dit tijdstip.

Ik merk plots dat de vrouw met de hoofddoek naar me staat te kijken; ze wendt haar blik af en slingert opnieuw een korte woordenstroom door de ruimte. Die wordt meteen beantwoord door de roodharige vrouw in de verte, waarna beiden lachen. Dan begint ze in de hoorn te praten.

‘Ja Evelien, hier staat man voor jou... Ja, vraagt naar jou.’ Er komt een glimlach op haar gezicht terwijl ze luistert naar wat er aan de andere kant van de lijn wordt gezegd.

‘Ja, is mooie man.’ Ze zegt het rustig en gewoon, alsof het de normaalste zaak van de wereld is.

‘Is man met alles erop en eraan: haar, baard, bril, armen en benen en hij draagt mooie kleren.’ Ze glimlacht, waarbij ze me nogmaals aankijkt.

Ik sta wat ongemakkelijk te draaien.

‘Hij is beetje nerveus denk ik.’ Ze haakt in en zegt: ‘Evelien zal komen’. De roodharige vrouw is er ondertussen bij komen staan. Ook zij heeft een mooi open gezicht, waar haar zware brilmontuur wonderlijk goed in past. Zij is een stuk ouder en heeft iets gracieus over zich. Ze wisselen lacherig nog enkele woorden terwijl ze me beiden vriendelijk aankijken. Het is duidelijk dat ik verwacht word.

‘Niet altijd zo hier. Vandaag speciaal’, zegt de roodharige vrouw.

‘Vandaag complimentjesdag.’

SURPLUS

Auto's komen opgereden. De bestuurders parkeren kriskras door elkaar op de betonnen strook voor de ingang. Die dient enkel om te laden en te lossen. Wanneer er geen plaats meer is, parkeren ze erachter op het grind. Soms moeten we het verkeer regelen zodat iemand hier weer weg komt. Kofferdeksels gaan omhoog. Achterportieren worden opengezet. Het lijkt wel een stoet, al deze mensen die met volle dozen komen aan marcheren. Kledij. Koffieserviezen. Keukenrobots. Keramiek. Kookboeken...

Iedere dag sta ik versteld van wat er hier allemaal binnenkomt. In kratten of boxen die ze nog nodig hebben en die we dus meteen leeg maken. Een uur later rijden ze opnieuw volgeladen op. Het is ronduit verbazingwekkend wat er allemaal in zo'n stadsautootje kan. Hele inboedels van huizen komen hier zo terecht.

En met dank aan Ikea & co: dressoirs, buffetkasten, commodes, wandmeubels, eettafels, slaapkamers, inbouwkeukens... Dankzij een inbussleutel, eventueel in combinatie met een steeksleutel en misschien zelfs een pijpsleutel, en die vernuftig uitgedachte, eenvoudige gebruiksaanwijzing kun je – ook al heb je twee linkerhanden – zelf je lege rijwoning tot een woonjuweel omtoveren. Geen nood als je je interieur na enkele jaren beu bent. Dankzij de handige catalogus, die je sinds je eerste

bezoek in de bus krijgt, kies je iets anders en ben je weer volledig mee met de tijd. Mits enig geduld bij het uit elkaar halen kan het meeste ook nadien weer in elkaar worden gezet. En waar kun je er beter mee terecht dan in de kringloopwinkel?

Het parkeert op vier vierkante meter, het touw wordt losgemaakt waardoor het kofferdeksel – dat op de uitpuilende planken rust – omhoog veert en ziedaar: een vierdeurskleerkast. Oké, soms moet men enkele keren over en weer rijden om het volledige ding tot hier te brengen maar je kunt alleen maar bewondering hebben voor zoveel doorzettingsvermogen. De langste stukken hangen over de passagierszetel en rusten op het krasvrije dashboard van het naar kunststof ruikende, goed onderhouden wagentje. Maar net zo makkelijk komen ze met een doorrookte Mercedes opgereden, een appelblauwzeegroene Audi A3 Berline met roze bekleding, een volgestouwde Toyota Land Cruiser, eventueel met aanhangwagen. Een, aan de reclame op de zijkanten af te lezen, gehuurde bestelwagen. Of een echte verhuiswagen.

Een keer kwam zo'n vrachtwagen dezelfde dag vier keer opgereden, telkens propvol materiaal en stond er hier ten slotte een heel huis, weliswaar zonder de muren eromheen. De chauffeurs van de vrachtwagens van de kringloopwinkel, die goederen komen brengen of leveringen komen ophalen, worden op zulke dagen bijna gek als ze de chaos op onze parking zien.

Gelukkig zijn er ook brengers die gezwind met een bakfiets komen opgereden. Of gewoon te voet, van kilometers ver, die zak met goederen met zich meeslepend. Sommigen lijken er een punt van te hebben gemaakt om bij ieder bezoek ook iets af te geven. Een kleinigheid. Iets dat hun bezoek rechtvaardigt.

Kort na de middag kwamen er twee mannen aangelopen met een rustieke eettafel. Ze waren bezweet en zagen er afgepeigerd uit. Ze kwamen uit het centrum van Avelgem tot hier met het nog met echte planken gemaakte, massieve ding en waren meer dan een uur onderweg geweest. De tafel zag er prima uit, we bedankten hen en presenteerden hen een glas water. Dat sloegen ze niet af. Daarna bleek dat de vrouw van een van hen hier enkele dagen eerder reeds een andere tafel had gekocht. Iets jonger en een stuk groter. En dus ook wat zwaarder. We keken de twee al niet meer zo jonge mannen bewonderend na toen ze vol goeie moed opnieuw te voet met het geval vertrokken.

PRISON

‘Rino, er is man die kerstboom wil.’

‘Een kerstboom...? Nu?’

‘Ja, nu Rino, de man vraagt of wij hebben.’

Ik loop mee met Bilal. We komen bij de huisraad-afdeling, waar de man inmiddels enkele trappisten-glazen heeft verzameld.

‘Hier vind je toch altijd wel iets!’

‘En u bent op zoek naar een kerstboom?’

‘Inderdaad. Geen al te groot model, zo ongeveer een meter vijftig hoog.’

Normaal verkopen we alleen maar wat er in de winkel staat. Iedereen is op zoek naar iets en mochten we op iedere vraag ingaan, komen we nooit aan ons werk toe. Net zoals we ook niet opbellen als een bepaald artikel binnenkomt, zoals dat boek van Paulo Coelho, een metalen bednet van een meter tachtig, oude ringmappen van het merk Esselte, een houten kader met ontspiegeld glas...

Maar soms heeft een klant ons te pakken.

‘Ik ga eens kijken of we iets staan hebben...’

Nu loop ik voorop. Bilal volgt. We gaan naar de zolder, waar we de seizoensgebonden producten opsparen. Valentijn. Pasen. Schoolgerief. Hallo-ween. Kerst.

‘Waarom Rino? Waarom nu kerstboom?’

‘Ik weet het niet, Bilal. Misschien wil de man zeker

zijn van z'n exemplaar?’

Er staat nog niet veel in onze kersthoek. Het kerstgerief begint pas echt binnen te stromen als we de kerstperiode naderen.

Uiteindelijk vind ik een exemplaar van een anderhalve meter hoog. De boom bestaat uit twee stukken, die in elkaar klikken. In de groene plastic takken zit metaal zodat je ze naar eigen smaak kunt verbuigen. Er is ook een plastic voet.

Alles reukloos en levenslange garantie op het behouden van de naalden.

De man glimlacht als hij ons met het zielloze ding ziet komen.

‘Dat is perfect! En hoeveel kost het?’

‘Zeven euro.’

‘Verkocht!’

Niet alleen de andere aanschuivende klanten maar ook Djetenin kijkt verbaasd als de man de boom op de winkeltoeg legt. Bilal wrijft toekijkend over zijn kin zoals hij altijd doet als iets dat hij niet begrijpt zijn aandacht opeist.

‘Zeven euro heeft je chef gezegd.’

‘Mesjeu! Is nog maar juni! Nu al kerstboom zetten?’

‘Het is voor in mijn volière’, zegt de man. ‘Ik ga de boom in het midden van de ruimte plaatsen zodat de vogels op de takken kunnen zitten.’

In de pauze hebben we het over de volière. Eerst

moet ik uitleggen wat het precies betekent. Een enorme vogelkooi, groot genoeg zodat de vogels kunnen rondvliegen. Met gaas afgesloten zodat ze niet kunnen ontsnappen. Omdat er mensen zijn die veel van vogels houden en ze daarom in een kooi stoppen. Zodat ze ernaar kunnen kijken wanneer ze daar zin in hebben. Bilal knikt.

‘In Syrië ook, Rino’, zegt hij. ‘Daar omdat vogels mooie geluid maken. Maar waarom kerstboom?’

Hij kijkt me aan, wrijft over zijn kin.

‘Zodat de vogels op de takken kunnen zitten.’

‘Heeft man geen echte boom?’ Hij geeft niet op, wil het begrijpen.

Ik haal de schouders op.

‘En gaan vogels dan...’ Hij brengt zijn handen bij elkaar en maakt een kommetje.

‘Nest maken?’ vraag ik. Hij knikt.

‘Misschien.’

‘Is raar, Rino. Nest in plastic kerstboom.’

We moeten allebei lachen bij de gedachte.

Maar Djetenin lacht niet.

‘C’est une prison, mesjeu Rino!’ zegt ze kwaad.

‘Une prison!’

GELUK

Twee maanden is hij hier nu – onze nieuwste medewerker – achttien maanden geleden vertrokken uit Somalië. Het kostte me drie uur om de welkomstbrochure met hem door te nemen, wat vooral te maken had met zijn magere kennis van het Nederlands. We zijn ondertussen acht weken verder maar de taalbarrière blijft groot, hoewel hij intensief Nederlandse les volgt, en we herhalen en tekenen en blijven volhouden tot we ervan overtuigd zijn dat hij begrijpt wat we vragen als we iets vragen.

Nederlands leren is nu eenmaal niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Maar hij doet zijn best. De eerste keer dat hij naar me toe kwam en zei: ‘Rino, vrachtwagen is daar’, was een kippenvelmoment. Het duurde een hele seconde voor het tot me doordrong dat er niets meer kon volgen. Maar het was genoeg voor nu.

‘Beetje per beetje’, zoals Mahmoud zegt. En ik hoorde hem kort daarna eens heerlijk reageren tegen Bilal, toen die hem treiterde door tijdens een pauze een hele reeks vragen in het Nederlands te stellen. Toen de ondervraging stilviel, dronk hij zijn kop koffie in één keer leeg, veegde zijn mond af met de rug van zijn hand en zei rustig: ‘Bilal, jij praat teviel’. De jonge Eastwood zou het niet beter gedaan hebben.

Maar eigenlijk is hij best een vrolijke jongen. Als je iets tegen hem zegt lacht hij altijd, ook al is het niet

om te lachen. Hij is van nature goedgehumt en springt bij waar nodig. Je hoort hem neuriën tijdens het werk. En dan zingt hij plots een zin in het Somalisch. Maar ik heb hem ook horen meezingen met enkele soulvolle nummers uit de Classics 1000 op radio 1.

Pas als je hem wat beter kent, en misschien ook iets beter oplet, leer je die bezorgde blik kennen. Dan beweegt hij lusteloos, lijkt met een energietekort te kampen. Ik vroeg hem er eens naar.

‘Familie’, zei hij. ‘Veel problemen’.

Ik dacht eerst dat het met zijn vrouw en kinderen te maken had. Hij brengt alles in gereedheid voor hun komst.

‘In april’, glunderde hij toen hij hier begon.

‘Misschien in juni’, zegt hij nu. Ze zitten in Turkije vast.

De kinderkamer is al klaar. Hij spaart momenteel voor een tweedehands wasmachine en telt de dagen af tot zijn nieuwe loon op zijn rekening komt waarna hij tot de aankoop kan overgaan.

‘Cadeautje voor mijn vrouw.’

In de pauze zit ik naar hem te kijken. Zijn gezicht is somber. Hij scrollt met een vinger over zijn smartphone. Plots staat hij recht en komt naar me toe.

‘Rino,’ zegt hij, ‘mijn zus in Beirut. Weet je waar Beirut?’

‘Ja, in Libanon’, zeg ik.

‘Zij willen 9600 dollar’, zegt hij.

Daarna lacht hij en ik lach spontaan mee tot ik merk dat hij hysterisch lacht. Tranen wellen in zijn ogen.

‘9600 dollar! Zij vragen 9600 dollar voor zus! Anders...’ Hij zwijgt even, kijkt verwilderd naar me, maakt een revolver van zijn hand, mikt naar zijn hoofd en zegt ‘Bam!’

Nog nooit heb ik iemand dit op deze manier zien doen.

‘9600 dollar... Waarom zoveel geld? Waarom? Wat kan ik doen?’ Hij zoekt naar woorden, zucht, zijn schouders vallen neer.

‘Ik kan niets doen voor zus...’

Als ik hem even later aan het onthaal futloos aan het werk zie, laat ik hem met rust en loop gewoon door.